

The effect of the implementation of Khana's transformation plan on students' reading and writing skills

Mohammadreza Pashaei ¹✉, Maryam Naderi ², and
Maede Akbarian ³

1. *Corresponding Author*, Department of Persian Language and Literature Education, Farhangian University, Tehran, Iran. E-mail: Pashaei.reza@cfu.ac.ir
2. Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran. E-mail: mnaderi_67@yahoo.com
3. Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran. E-mail: maedeh137461akbarian@gmail.com

ABSTRACT

The aim of this study was to investigate the effect of implementing the Khānā (Reading School Transformation) Program on the reading and writing skills of second-grade primary school students. This quasi-experimental study used a pretest–posttest design with a control group. The study population comprised all second-grade female primary school students in District 4 of Karaj during the 2023–2024 academic year, from whom 50 students were selected by convenience sampling and placed in an experimental group ($n = 25$) and a control group ($n = 25$). Researcher-developed tests assessed reading skills (word reading, reading fluency, and reading comprehension) and writing skills (word writing and sentence writing). Both groups completed pretests, after which the Khānā program was implemented in the experimental group over eight instructional sessions, while the control group received regular classroom instruction. Both groups then completed posttests. The data were analyzed using analysis of covariance. The results showed that the experimental group performed significantly better than the control group in all five components. The largest effects were observed for reading comprehension and word reading. Overall, the results indicate that the Khānā program can help strengthen foundational literacy skills among primary school students.

Keywords: Khana's transformation plan ·reading skills ·Writing skills ·second grade

Cite this Article: Pashaei, M., Naderi, M., & Akbarian, M. (2026). The effect of the implementation of Khana's transformation plan on students' reading and writing skills. *Educational Psychology*, 22(81), 163-191. <https://doi.org/10.22054/jep.2026.88074.4258>

© 2026 by The author(s) retain the copyright

Publisher: Allameh Tabataba'i University Press

DOI: <https://doi.org/10.22054/jep.2026.88074.42588>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Education is a fundamental driver of human and social development, and the quality of primary education plays a crucial role in shaping children's cognitive, linguistic, and social competencies, as well as their future academic and social success. Among the primary goals of elementary education is the development of language skills, particularly reading and writing. These skills constitute the foundation of literacy and are essential for learning, critical thinking, communication, and knowledge acquisition. In Iran, national educational policy documents, including the Fundamental Reform Document of Education, recognize language skills as the cornerstone of learning across all subject areas.

Despite their importance, international evidence, particularly from the Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS), indicates that Iranian students continue to perform below the international average in reading literacy. These findings highlight the urgent need for effective educational interventions aimed at improving language skills during the primary school years. To address this challenge, the Iranian Ministry of Education introduced the Khānā (Reading School Transformation) Program in the 2020–2021 academic year. The program seeks to enhance reading, writing, other language competencies, and life skills through active learning, student participation, and activity-based instruction. However, empirical evidence regarding its effectiveness remains limited. Accordingly, the present study focuses specifically on the program's impact on the two core language skills—reading and writing—among primary school students. By providing empirical evidence on its educational outcomes, this research aims to contribute to evidence-based educational policy and support efforts to improve literacy instruction in Iranian primary schools.

Literature Review

Previous research can be classified into two main areas: studies examining the Khānā (Reading School Transformation) Program and studies investigating reading and writing skills in primary education. Domestic research has generally reported that the implementation of the Khānā program significantly improves students' language abilities, particularly reading and writing (Asadi, 2021; Raeisi, 2021). However, most of these studies have focused on the program's overall educational outcomes, were conducted

within limited geographical contexts, and rarely examined its specific effects on the core components of foundational literacy. Other Iranian studies have explored the status of reading and writing skills and identified instructional approaches, phonological awareness, vocabulary knowledge, and cognitive factors as important determinants of literacy development (Salsabili, 2020; Kalantari et al., 2020; Aldaaghi, 2021). International research likewise demonstrates that evidence-based literacy interventions and systematic instruction in reading and writing significantly enhance writing quality, reading fluency, reading comprehension, and cognitive flexibility (Kim et al., 2021; Sparapani et al., 2018; Gao et al., 2018; Liu et al., 2017). Nevertheless, differences in educational and cultural contexts limit the direct generalization of these findings to Iranian schools. Overall, the literature indicates a lack of robust empirical evidence regarding the effectiveness of the Khānā program in improving students' reading and writing skills. Therefore, the present study addresses this gap by specifically examining the program's impact on these two fundamental literacy skills among primary school students.

Methodology

This applied study employed a quasi-experimental pretest–posttest design with a control group. The study population consisted of second-grade female primary school students in District 4 of Karaj during the 2023–2024 academic year. A convenience sample of 50 students was selected from one primary school and divided into an experimental group ($n = 25$) and a control group ($n = 25$). Both classes were taught by the same teacher to minimize potential instructional differences. Prior to the intervention, all participants completed researcher-developed pretests assessing reading and writing skills. The results confirmed no significant differences between the two groups at baseline. The experimental group participated in the Khānā (Reading School Transformation) Program over eight instructional sessions. The intervention included individual and group reading activities, reading fluency and comprehension exercises, vocabulary development, sentence construction, and short writing tasks. The control group continued with the regular classroom curriculum without receiving the intervention. Data were collected using researcher-developed reading and writing assessments, whose content validity was confirmed by experienced primary education teachers and educational experts. Data were analyzed using descriptive statistics and analysis of covariance (ANCOVA) in SPSS to compare posttest performance while controlling for pretest scores. Prior to the analysis, the assumptions of normality, homogeneity of variances, linearity, and homogeneity of

regression slopes were examined and found to be satisfactory, confirming the appropriateness of the statistical procedures.

Results

Descriptive statistics indicated that the experimental and control groups were comparable at the pretest stage, with similar mean scores across all reading and writing components. In contrast, the posttest results showed consistently higher mean scores for the experimental group in every literacy component. Prior to conducting the main analysis, the assumptions of ANCOVA, including normality, homogeneity of variances, linearity, and homogeneity of regression slopes, were examined and confirmed, indicating that the data met the required statistical assumptions. The ANCOVA results demonstrated that participation in the Khānā (Reading School Transformation) Program had a statistically significant positive effect on all assessed reading and writing skills. Significant improvements were found in word recognition ($F = 28.23$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.38$), reading fluency ($F = 4.81$, $p = .033$, $\eta^2 = 0.09$), reading comprehension ($F = 86.55$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.65$), word writing ($F = 12.93$, $p = .001$, $\eta^2 = 0.22$), and sentence writing ($F = 9.16$, $p = .004$, $\eta^2 = 0.16$). Among these outcomes, reading comprehension demonstrated the largest effect size, indicating a particularly strong impact of the intervention. Overall, the findings provide evidence that the Khānā program can enhance foundational literacy skills among second-grade primary school students and supports the use of structured, activity-based literacy interventions in elementary education.

Conclusion

The findings demonstrated that the Khānā (Reading School Transformation) Program significantly improved the reading and writing skills of second-grade primary school students. Compared with the control group, the experimental group achieved higher performance in word recognition, reading fluency, reading comprehension, word writing, and sentence writing, indicating the effectiveness of active, interactive, and skill-based instructional approaches in strengthening foundational literacy. The largest effect was observed for reading comprehension, followed by word recognition, whereas writing skills and reading fluency showed smaller effects, suggesting that these abilities require longer periods of practice and instruction. These findings are consistent with previous research and indicate that the Khānā program can serve as an effective intervention for enhancing language skills in primary education. Nevertheless, the results should be interpreted

cautiously because the study involved a single school, a relatively small sample, and a short intervention period. Future research should include larger and more diverse samples, longer intervention periods, and standardized assessment instruments to provide stronger evidence of the program's effectiveness.

Ethical Considerations

The authors confirm that the principles of research ethics were observed throughout the conduct and publication of this study.

Author Contributions

Data collection: Maedeh Akbari and Maryam Naderi; Research report preparation: Maedeh Akbari; Data analysis: Mohammadreza Pashaei.

All authors contributed equally to the conceptualization of the study and the writing of the manuscript. No author contributed more than the others. All authors have read and approved the published version of the manuscript.

Data Availability Statement

The data supporting the findings of this study are available from the authors upon reasonable request.

Conflict of Interest

“The authors declare that they have no conflicts of interest.”

Acknowledgements

The authors would like to express their sincere appreciation to the reviewers for their valuable scientific and constructive comments, which contributed to improving the quality of this manuscript.

Funding

This research was not supported by any public, commercial, or not-for-profit funding agency and was conducted entirely at the authors' own expense.

تأثیر اجرای طرح تحولی خوانا بر مهارت خواندن و نوشتن دانش آموزان

محمدرضا پاشایی[✉]، مریم نادری^۲، و مائده اکبریان^۳

۱. نویسنده مسئول، گروه آموزش زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه:

Pashaei.reza@cfu.ac.ir

۲. گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: mnaderi_67@yahoo.com

۳. گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه:

maedeh137461akbarian@gmail.com

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تأثیر اجرای طرح تحولی خوانا بر مهارت‌های خواندن و نوشتن دانش آموزان پایه دوم ابتدایی بود. روش پژوهش، نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر پایه دوم ابتدایی ناحیه چهار شهر کرج در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بود که از میان آن‌ها ۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و در دو گروه آزمایش (۲۵ نفر) و کنترل (۲۵ نفر) قرار گرفتند. ابزار پژوهش، شامل آزمون‌های محقق ساخته مهارت خواندن و نوشتن بود که مؤلفه‌های خواندن (روخوانی، روان‌خوانی و درک مطلب) و مؤلفه‌های نوشتن (کلمه‌نویسی و جمله‌نویسی) را می‌سنجید. پس از اجرای پیش‌آزمون برای هر دو گروه، طرح تحولی خوانا طی هشت جلسه آموزشی در گروه آزمایش اجرا شد، درحالی‌که گروه کنترل آموزش‌های معمول کلاس را دریافت کرد. در پایان دوره، پس‌آزمون از هر دو گروه به عمل آمد و داده‌ها با استفاده از تحلیل کوواریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که اجرای طرح تحولی خوانا تأثیر معناداری بر بهبود مهارت‌های خواندن و نوشتن دانش آموزان دارد؛ به‌طوری‌که دانش آموزان گروه آزمایش در مؤلفه‌های روخوانی، روان‌خوانی، درک مطلب، کلمه‌نویسی و جمله‌نویسی عملکرد بهتری نسبت به گروه کنترل نشان دادند. همچنین بررسی اندازه اثرها نشان داد بیشترین تأثیر مربوط به درک مطلب و روخوانی بوده است. درمجموع، نتایج پژوهش بیانگر آن است که اجرای برنامه‌های آموزشی مبتنی بر طرح مدرسه خوانا می‌تواند نقش مؤثری در تقویت سواد پایه دانش آموزان دوره ابتدایی ایفا کند.

کلیدواژه‌ها: پایه دوم ابتدایی، طرح تحولی خوانا، مهارت خواندن، مهارت نوشتن

استناد به این مقاله: پاشایی، محمدرضا، نادری، مریم، و اکبری، مائده. (۱۴۰۵). تأثیر اجرای طرح تحولی خوانا بر مهارت خواندن و نوشتن دانش آموزان. *روانشناسی تربیتی*، ۲۲ (۸۱)، ۱۶۳-۱۹۱.

<https://doi.org/10.22054/jep.2026.88074.4258>

© ۲۰۲۶ نویسنده(گان)

ناشر: دانشگاه علامه طباطبائی

مقدمه

آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه انسانی و اجتماعی در جوامع معاصر به شمار می‌رود و کیفیت نظام‌های آموزشی نقش تعیین‌کننده‌ای در رشد سرمایه انسانی و پیشرفت پایدار کشورها دارد. در این میان، دوره آموزش ابتدایی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ زیرا این دوره نخستین مرحله رسمی یادگیری سازمان‌یافته و بستری برای شکل‌گیری مهارت‌های پایه شناختی، زبانی و اجتماعی کودکان محسوب می‌شود (پاشایی، ۱۴۰۴). پژوهش‌های بین‌المللی نشان می‌دهد که کیفیت آموزش در سال‌های اولیه مدرسه تأثیر عمیقی بر موفقیت تحصیلی، مشارکت اجتماعی و حتی وضعیت اقتصادی افراد در سال‌های بعدی زندگی دارد (UNESCO, 2021; OECD, 2019).

در نظام‌های آموزشی، یکی از مهم‌ترین اهداف دوره ابتدایی، توسعه «سواد پایه» یا مهارت‌های بنیادین یادگیری است که در میان آن‌ها مهارت‌های زبانی جایگاهی محوری دارند. مهارت‌های چهارگانه زبان شامل خواندن، نوشتن، گوش دادن و سخن گفتن از اساسی‌ترین ابزارهای یادگیری محسوب می‌شوند؛ زیرا یادگیری در اغلب حوزه‌های درسی از طریق تعامل با متن، درک مفاهیم و بیان اندیشه‌ها صورت می‌گیرد. در نظام آموزشی ایران نیز اسناد بالادستی بر اهمیت این مهارت‌ها تأکید کرده‌اند. به‌طور مشخص، در «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» (۱۳۹۰) توسعه توانایی‌های زبانی و ارتباطی دانش‌آموزان از مهم‌ترین اهداف تربیتی دوره ابتدایی معرفی شده و مهارت‌های زبانی به‌عنوان زیرساخت یادگیری در سایر حوزه‌های درسی مورد توجه قرار گرفته است.

در میان مهارت‌های زبانی، مهارت‌های خواندن و نوشتن از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند؛ زیرا این دو مهارت نه تنها ابزار اصلی سوادآموزی هستند، بلکه زمینه‌ساز رشد تفکر، تحلیل و بیان اندیشه نیز محسوب می‌شوند. «خواندن» فرایندی پیچیده و چندبعدی است که شامل رمزگشایی نشانه‌های نوشتاری، پردازش زبانی و درک معنا می‌شود و نقش مهمی در دسترسی به دانش و اطلاعات دارد (Yukselir, 2014). در مقابل، «نوشتن» یکی از پیچیده‌ترین مهارت‌های شناختی و زبانی است که نیازمند هماهنگی میان توانایی‌های زبانی، شناختی و حرکتی است و به فرد امکان می‌دهد افکار و تجربیات خود را در قالب ساختارهای زبانی سازمان‌دهی و بیان کند (زندى، ۱۴۰۴؛ راغب، ۱۳۹۴).

با وجود اهمیت اساسی این مهارت‌ها، شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که بسیاری از نظام‌های آموزشی جهان با چالش‌هایی در زمینه کیفیت آموزش خواندن و نوشتن در سال‌های نخست مدرسه مواجه هستند. یکی از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی در این زمینه، «مطالعه بین‌المللی پیشرفت سواد خواندن» است که توسط انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی اجرا می‌شود. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که عملکرد دانش‌آموزان برخی کشورها در مهارت خواندن پایین‌تر از میانگین بین‌المللی است. در ایران نیز نتایج چندین دوره اجرای این مطالعه نشان داده است که میانگین عملکرد دانش‌آموزان ایرانی در مهارت خواندن در مقایسه با میانگین جهانی در سطح پایین‌تری قرار دارد (Mullis et al., 2017؛ الداخی، ۱۴۰۰). این یافته‌ها ضرورت توجه جدی به بهبود کیفیت آموزش خواندن و نوشتن در دوره ابتدایی و طراحی برنامه‌های آموزشی مؤثر در این حوزه را نشان می‌دهد.

در پاسخ به چنین چالش‌هایی، سیاست‌گذاران آموزشی در ایران برنامه‌ها و طرح‌های مختلفی را برای ارتقای مهارت‌های زبانی دانش‌آموزان طراحی کرده‌اند. یکی از این برنامه‌ها «طرح تحولی مدرسه خوانا» است که توسط دفتر معاونت آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش طراحی و از سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ در مدارس ابتدایی معرفی شد. عنوان «خوانا» از حروف اول سه واژه «خواندن»، «نوشتن» و «آداب و مهارت‌های زندگی» تشکیل شده است. این طرح، با هدف ارتقای مهارت‌های چهارگانه زبانی و نیز تقویت مهارت‌های زندگی در دانش‌آموزان طراحی شده و بر رویکردهایی مانند یادگیری فعال، مشارکت دانش‌آموزان، فعالیت‌محوری و مدرسه‌محوری تأکید دارد.

طرح تحولی مدرسه خوانا با هدف ارتقای کیفیت یادگیری در دوره ابتدایی طراحی شده و ابعاد مختلفی از جمله تقویت مهارت‌های خواندن، نوشتن و برخی مهارت‌های زندگی را در برمی‌گیرد. با این حال، با توجه به گستردگی ابعاد این طرح و محدودیت‌های پژوهش حاضر، در این مطالعه تمرکز صرفاً بر بررسی تأثیر اجرای این طرح بر دو مؤلفه اصلی مهارت‌های زبانی یعنی خواندن و نوشتن دانش‌آموزان بوده و سایر ابعاد از جمله مهارت‌های زندگی مورد بررسی قرار نگرفته است. با وجود اهداف گسترده این طرح، یکی از پرسش‌های مهم در حوزه سیاست‌گذاری آموزشی، میزان اثربخشی برنامه‌ها و مداخلات آموزشی در بهبود واقعی مهارت‌های دانش‌آموزان است.

به عبارت دیگر، موفقیت هر برنامه آموزشی زمانی قابل ارزیابی است که تأثیر آن بر پیامدهای یادگیری دانش آموزان به صورت علمی بررسی شود. از این رو، بررسی تجربی اثرگذاری طرح های آموزشی مانند طرح تحولی مدرسه خوانا می تواند اطلاعات ارزشمندی برای بهبود برنامه های آموزشی و تصمیم گیری های سیاستی در حوزه آموزش ابتدایی فراهم کند. بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر اجرای طرح تحولی مدرسه خوانا بر مهارت های خواندن و نوشتن دانش آموزان دوره ابتدایی انجام شده است.

پیشینه پژوهش

پژوهش های داخلی

برای تبیین جایگاه پژوهش حاضر، مطالعات پیشین در دو دسته کلی شامل پژوهش های مرتبط با «طرح مدرسه خوانا» و پژوهش های مرتبط با «مهارت های خواندن و نوشتن در دوره ابتدایی» بررسی می شود. این دسته بندی امکان تحلیل منسجم تر ادبیات پژوهش و مشخص شدن خلأهای پژوهشی موجود را فراهم می کند.

در سال های اخیر، هم زمان با اجرای طرح تحولی مدرسه خوانا در مدارس ابتدایی کشور، برخی پژوهش ها به بررسی پیامدهای این برنامه آموزشی پرداخته اند. در پژوهشی، اسدی (۱۴۰۰) به ارزیابی اثربخشی طرح مدرسه خوانا در مدارس دوره دوم ابتدایی استان چهارمحال و بختیاری پرداخت. یافته های این پژوهش نشان داد که اجرای این طرح موجب بهبود معنادار مهارت های زبانی دانش آموزان شامل گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن شده است. به طور مشابه، رئیسی (۱۴۰۰) نیز در مطالعه ای درباره مدارس دوره اول ابتدایی همین استان گزارش کرد که اجرای طرح خوانا موجب ارتقای مهارت های زبانی دانش آموزان شده و بیشترین میزان پیشرفت در مهارت خواندن برای دانش آموزان پایه اول در مناطق محروم مشاهده شده است.

با وجود نتایج امیدوارکننده این مطالعات، بررسی دقیق تر آنها نشان می دهد که بیشتر این پژوهش ها بر ارزیابی کلی پیامدهای آموزشی طرح خوانا تمرکز داشته اند و کمتر به تحلیل عمیق مؤلفه های مشخص سواد پایه پرداخته اند. علاوه بر این، در بسیاری از موارد دامنه پژوهش ها محدود

به یک استان یا منطقه خاص بوده؛ بنابراین تعمیم نتایج آنها نیازمند انجام پژوهش‌های تکمیلی در بافت‌های آموزشی دیگر است. از سوی دیگر، برخی مطالعات مهارت‌های زبانی را به صورت کلی بررسی کرده‌اند و تفکیک دقیق اثرات طرح بر مهارت‌های اصلی سواد پایه، به‌ویژه خواندن و نوشتن، کمتر مورد توجه قرار گرفته است. این مسئله نشان می‌دهد که هنوز نیاز به پژوهش‌هایی وجود دارد که با تمرکز مشخص‌تر بر این دو مهارت بنیادی، شواهد دقیق‌تری درباره میزان اثربخشی این طرح ارائه دهند.

در کنار پژوهش‌های مربوط به طرح خوانا، مطالعات متعددی نیز به بررسی وضعیت مهارت‌های خواندن و نوشتن در میان دانش‌آموزان ابتدایی و عوامل مؤثر بر آن پرداخته‌اند. سلسبیلی (۱۳۹۹) در پژوهشی درباره نتایج ارزشیابی برنامه درسی فارسی دوره اول ابتدایی نشان داد که سطح مهارت‌های نوشتاری بسیاری از دانش‌آموزان پایین‌تر از حد انتظار برنامه درسی است و بخشی از دانش‌آموزان تنها به سطح محدودی از تسلط در مهارت نوشتن دست یافته‌اند. همچنین نتایج این مطالعه نشان داد که در برخی مؤلفه‌های خواندن مانند درک مطلب و دامنه واژگان تفاوت‌هایی میان گروه‌های مختلف دانش‌آموزان مشاهده می‌شود.

کلاتری و همکاران (۱۳۹۸) نیز با بررسی مهارت خواندن دانش‌آموزان پایه اول ابتدایی در مناطق دوزبانه و تک‌زبانه شهرهای تبریز و تهران گزارش کردند که میان دانش‌آموزان در مؤلفه‌هایی مانند سرعت و درستی خواندن تفاوت معناداری وجود دارد. یافته‌های این پژوهش همچنین نشان داد که مؤلفه‌های مختلف خواندن از جمله درک مطلب، سرعت خواندن، آگاهی واجی و دامنه واژگان با یکدیگر ارتباط معناداری دارند؛ موضوعی که بر ماهیت چندبعدی مهارت خواندن و ضرورت توجه هم‌زمان به ابعاد مختلف آن در برنامه‌های آموزشی تأکید می‌کند.

همچنین الداغی (۱۴۰۰) در پژوهشی درباره تأثیر روش تدریس تعاملی بر درک مطلب دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی نشان داد که استفاده از روش‌های تدریس فعال و تعاملی می‌تواند به‌طور معناداری سطوح مختلف درک مطلب را بهبود دهد. نتایج این پژوهش، بیانگر آن است که نوع رویکرد آموزشی به کار گرفته‌شده در کلاس درس نقش مهمی در ارتقای مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان دارد.

به طور کلی، نتایج این پژوهش‌ها نشان می‌دهد که مهارت‌های خواندن و نوشتن در دوره ابتدایی تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل آموزشی، زبانی و شناختی قرار دارند و بهبود این مهارت‌ها مستلزم طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی هدفمند است. با این حال، بخش قابل توجهی از پژوهش‌های داخلی بیشتر به تشخیص وضعیت موجود یا بررسی عوامل مرتبط با این مهارت‌ها پرداخته‌اند و مطالعات تجربی که به ارزیابی اثربخشی برنامه‌های آموزشی سازمان‌یافته در این حوزه بپردازند، نسبتاً محدود است.

پژوهش‌های خارجی

در سطح بین‌المللی نیز پژوهش‌های متعددی به بررسی مداخلات آموزشی مؤثر بر ارتقای مهارت‌های خواندن و نوشتن در سال‌های ابتدایی تحصیل پرداخته‌اند. کیم و همکاران (Kim et al., 2021) در یک فراتحلیل درباره آموزش نوشتن در دوره ابتدایی نشان دادند که آموزش نظام‌مند نوشتن تأثیر معناداری بر کیفیت نوشتار، سازمان‌دهی متن و درست‌نویسی دانش‌آموزان دارد. نتایج این مطالعه همچنین نشان داد که این نوع آموزش‌ها به‌ویژه برای دانش‌آموزانی که در مهارت‌های نوشتاری ضعف دارند مؤثرتر است.

اسپاراپانی و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی درباره دانش‌آموزان کلاس اول ابتدایی در ایالت فلوریدا نشان دادند که میان مهارت‌های اجتماعی، دامنه واژگان و درک مطلب رابطه متقابل وجود دارد؛ به گونه‌ای که تقویت مهارت‌های سوادآموزی می‌تواند به بهبود تعاملات اجتماعی دانش‌آموزان نیز کمک کند. این یافته‌ها بیانگر آن است که مهارت‌های خواندن و درک مطلب نه تنها پیامدهای آموزشی بلکه پیامدهای اجتماعی و ارتباطی نیز دارند.

در پژوهشی دیگر، گائو و همکاران (۲۰۱۸) نشان دادند که آموزش راهبردهای سرعت خواندن می‌تواند موجب افزایش سرعت خواندن و انعطاف‌پذیری شناختی دانش‌آموزان شود. همچنین لئو و همکاران (۲۰۱۷) گزارش کردند که متغیرهایی مانند آگاهی واج‌شناختی، آگاهی صرفی، دانش املائی و سرعت نام‌گذاری از پیش‌بین‌های مهم دقت و روان‌خوانی در دانش‌آموزان ابتدایی محسوب می‌شوند.

درمجموع، مطالعات بین‌المللی نشان می‌دهد که برنامه‌های آموزشی هدفمند و مبتنی بر شواهد می‌توانند نقش مهمی در تقویت سواد پایه ایفا کنند. با این حال، بیشتر این پژوهش‌ها در بافت‌های آموزشی و فرهنگی متفاوتی انجام شده‌اند؛ بنابراین تعمیم مستقیم نتایج آنها به نظام آموزشی ایران نیازمند انجام پژوهش‌های بومی و متناسب با شرایط آموزشی کشور است.

درمجموع مرور پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد که اگرچه مطالعات متعددی در زمینه مهارت‌های خواندن و نوشتن در دوره ابتدایی انجام شده و برخی پژوهش‌ها نیز به بررسی پیامدهای اجرای طرح مدرسه خوانا پرداخته‌اند، اما هنوز شواهد تجربی کافی درباره تأثیر این طرح بر مؤلفه‌های اساسی سواد پایه، به‌ویژه مهارت‌های خواندن و نوشتن، در دسترس نیست. افزون بر این، بسیاری از مطالعات انجام‌شده یا بر ابعاد کلی مهارت‌های زبانی تمرکز داشته‌اند یا دامنه آنها به مناطق جغرافیایی خاص محدود بوده است. از این رو، پژوهش حاضر می‌کوشد با تمرکز بر بررسی تأثیر اجرای طرح تحولی مدرسه خوانا بر مهارت‌های خواندن و نوشتن دانش‌آموزان دوره ابتدایی، گامی در جهت تکمیل ادبیات پژوهش در این حوزه و ارائه شواهد تجربی دقیق‌تر برای ارزیابی اثربخشی این برنامه آموزشی بردارد.

روش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش اجرا، از نوع پژوهش‌های نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل است. در این طرح ابتدا میزان مهارت خواندن و نوشتن دانش‌آموزان در دو گروه آزمایش و کنترل از طریق پیش‌آزمون سنجیده شد. سپس مداخله آموزشی در گروه آزمایش اجرا گردید و در پایان، پس‌آزمون از هر دو گروه به عمل آمد تا تأثیر اجرای طرح تحولی مدرسه خوانا بر مهارت‌های خواندن و نوشتن دانش‌آموزان بررسی شود. جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه دانش‌آموزان دختر پایه دوم ابتدایی ناحیه چهار کرج در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بود. از میان این جامعه، ۵۰ نفر از دانش‌آموزان به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و در دو گروه آزمایش (۲۵ نفر) و کنترل (۲۵ نفر) قرار گرفتند.

برای انتخاب نمونه، یکی از مدارس ابتدایی دخترانه ناحیه چهار کرج که امکان دسترسی پژوهشگر و همکاری کادر آموزشی آن فراهم بود انتخاب شد. در منطقه مورد مطالعه چند مدرسه

ابتدایی وجود داشت، اما با توجه به امکان همکاری مدرسه و فراهم بودن شرایط لازم برای اجرای مداخله آموزشی، این مدرسه به عنوان نمونه در دسترس انتخاب گردید.

در این مدرسه دو کلاس از پایه دوم ابتدایی که از نظر تعداد دانش آموزان و شرایط آموزشی نسبتاً مشابه بودند انتخاب شدند. یکی از کلاس‌ها به عنوان گروه آزمایش و کلاس دیگر به عنوان گروه کنترل در نظر گرفته شد. هر دو کلاس توسط یک معلم اداره می شدند که این امر به کاهش اثر تفاوت‌های احتمالی ناشی از سبک تدریس معلم کمک کرد. همچنین انتخاب هر دو کلاس از یک مدرسه موجب شد دانش آموزان از نظر محیط آموزشی، برنامه درسی، امکانات مدرسه و بسیاری از شرایط آموزشی در وضعیت مشابهی قرار داشته باشند. با توجه به قراردادن دانش آموزان در یک محدوده جغرافیایی مشترک، می توان گفت که از نظر ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی نیز شرایط نسبتاً مشابهی داشته‌اند.

به منظور همسازی نسبی گروه‌ها از نظر سطح اولیه مهارت‌های خواندن و نوشتن، پیش از اجرای مداخله از هر دو گروه پیش‌آزمون به عمل آمد. نتایج پیش‌آزمون نشان داد که میانگین نمرات دو گروه در مهارت‌های خواندن و نوشتن تفاوت معناداری نداشت؛ بنابراین می توان دو گروه را از نظر سطح اولیه این مهارت‌ها نسبتاً همتا در نظر گرفت.

متغیر مستقل پژوهش اجرای فعالیت‌های آموزشی مرتبط با طرح تحولی مدرسه خوانا بود که در گروه آزمایش اجرا شد. این برنامه طی ۸ جلسه آموزشی و در طول چند هفته اجرا گردید و هر جلسه حدود یک زنگ آموزشی به طول انجامید.

فعالیت‌های آموزشی در چارچوب اصول و راهنمای اجرایی طرح تحولی مدرسه خوانا طراحی و اجرا شد و هدف اصلی آن تقویت مهارت‌های پایه خواندن و نوشتن دانش آموزان بود. در این جلسات فعالیت‌هایی نظیر خواندن متون کوتاه متناسب با سطح دانش آموزان، خواندن فردی و گروهی با هدف افزایش روان‌خوانی، طرح پرسش‌هایی درباره متن برای تقویت درک مطلب، تمرین‌های واژه‌آموزی و همچنین فعالیت‌های نوشتاری مانند کامل کردن جمله‌ها، بازنویسی جملات و نوشتن متن‌های کوتاه انجام شد.

اجرای فعالیت‌ها توسط معلم کلاس و با هماهنگی پژوهشگر انجام گرفت. پژوهشگر در طراحی فعالیت‌ها و برنامه‌ریزی جلسات نقش داشت و بر روند اجرای جلسات نظارت داشت تا فعالیت‌ها

مطابق برنامه طراحی شده اجرا شوند. در مقابل، در گروه کنترل برنامه آموزشی معمول کلاس بدون اجرای فعالیت‌های ویژه طرح خوانا ادامه یافت.

ابزار پژوهش شامل آزمون‌های محقق‌ساخته مهارت خواندن و مهارت نوشتن بود که برای سنجش مهارت‌های موردنظر در دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی طراحی شدند. در تدوین این آزمون‌ها مؤلفه‌های مهارت خواندن شامل روخوانی، روان‌خوانی و درک مطلب و همچنین مؤلفه‌های مهارت نوشتن شامل کلمه‌نویسی و جمله‌نویسی موردتوجه قرار گرفت.

آزمون مهارت خواندن شامل متون کوتاه متناسب با سطح دانش‌آموزان بود که پس از هر متن پرسش‌هایی برای سنجش درک مطلب و میزان فهم دانش‌آموزان از متن مطرح می‌شد. آزمون مهارت نوشتن نیز شامل فعالیت‌هایی مانند نوشتن واژه‌ها، کامل کردن جمله‌ها و نگارش جملات ساده بود که توانایی دانش‌آموزان در کلمه‌نویسی و جمله‌نویسی را موردسنجش قرار می‌داد.

به‌منظور بررسی روایی محتوایی ابزارها، سؤالات آزمون‌ها در اختیار چند نفر از معلمان با تجربه دوره ابتدایی و اساتید حوزه آموزش ابتدایی قرار گرفت و پس از دریافت دیدگاه‌های آنان، اصلاحات لازم در برخی گویه‌ها اعمال شد تا تناسب سؤالات با اهداف پژوهش و سطح دانش‌آموزان افزایش یابد.

در این پژوهش ابتدا از هر دو گروه آزمایش و کنترل پیش‌آزمون مهارت خواندن و نوشتن گرفته شد. سپس در گروه آزمایش فعالیت‌های آموزشی مرتبط با طرح تحولی مدرسه خوانا طی هشت جلسه اجرا گردید. پس از پایان دوره آموزشی، برای بررسی میزان تغییرات ایجادشده در مهارت‌های خواندن و نوشتن، از هر دو گروه پس‌آزمون به عمل آمد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار و از آمار استنباطی استفاده شد. به‌منظور بررسی تأثیر اجرای طرح تحولی مدرسه خوانا بر مهارت‌های خواندن و نوشتن دانش‌آموزان و مقایسه عملکرد دو گروه آزمایش و کنترل با کنترل اثر پیش‌آزمون، از آزمون تحلیل کوواریانس (ANCOVA) استفاده شد. تمامی تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام گرفت.

پیش از اجرای تحلیل کوواریانس، پیش‌فرض‌های لازم برای استفاده از این آزمون شامل نرمال‌بودن توزیع متغیر وابسته، همگنی واریانس‌ها، خطی‌بودن رابطه بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون و

همگنی شیب‌های رگرسیون بررسی شد و نتایج نشان داد که داده‌ها شرایط لازم برای اجرای تحلیل کوواریانس را دارا هستند.

یافته‌ها

در این پژوهش، ابتدا برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار استفاده شد و سپس برای آزمون فرضیه‌های پژوهش در سطح معناداری ۰/۵۰ از تحلیل کوواریانس استفاده گردید. جدول ۱ میانگین و انحراف معیار نمرات مهارت‌های خواندن و نوشتن شامل روخوانی، روان‌خوانی، درک مطلب، کلمه‌نویسی و جمله‌نویسی را در دو گروه آزمایش و کنترل در مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون نشان می‌دهد.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار مهارت‌های خواندن و نوشتن آن در پیش‌آزمون و پس‌آزمون

متغیرها	گروه	آزمایش		کنترل	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
روخوانی	پیش‌آزمون	۱۷/۰۶	۲/۶۷	۱۶/۸۰	۱/۶۸
	پس‌آزمون	۱۹/۲۶	۰/۷۲	۱۷/۳۲	۱/۶۵
روان‌خوانی	پیش‌آزمون	۵۰/۹۲	۱۸/۵۶	۴۷/۱۲	۱۵/۴۴
	پس‌آزمون	۶۸/۷۶	۱۵/۵۵	۵۷/۹۶	۱۷/۲۶
درک مطلب	پیش‌آزمون	۵۳/۶۰	۱۳/۵۰	۵۶/۸۰	۱۵/۱۹
	پس‌آزمون	۸۸/۰۰	۹/۵۷	۶۱/۲۰	۱۴/۵۲
کلمه‌نویسی	پیش‌آزمون	۱۸/۱۲	۱/۷۰	۱۷/۲۸	۲/۳۰
	پس‌آزمون	۱۸/۳۸	۰/۹۶	۱۶/۹۶	۱/۶۴
جمله‌نویسی	پیش‌آزمون	۱۵/۸۶	۲/۴۱	۱۶/۲۰	۲/۲۳
	پس‌آزمون	۱۸/۰۲	۰/۹۶	۱۶/۴۰	۲/۲۵

نتایج آمار توصیفی نشان می‌دهد که میانگین نمرات دانش‌آموزان دو گروه در مرحله پیش‌آزمون در بیشتر متغیرها نسبتاً نزدیک به یکدیگر بوده است که بیانگر همتاسازی نسبی دو گروه در آغاز پژوهش است. در مقابل، در مرحله پس‌آزمون میانگین نمرات گروه آزمایش در تمامی مؤلفه‌های مهارت‌های خواندن و نوشتن نسبت به گروه کنترل افزایش بیشتری را نشان می‌دهد. این الگو به‌طور توصیفی حاکی از بهبود عملکرد دانش‌آموزان گروه آزمایش پس از اجرای فعالیت‌های مرتبط با

طرح تحولی مدرسه خوانا است. با این حال، برای بررسی معناداری این تفاوت‌ها و کنترل اثر پیش‌آزمون، از تحلیل کوواریانس در بخش آمار استنباطی استفاده شد. پیش از اجرای تحلیل کوواریانس، پیش‌فرض‌های لازم برای استفاده از این آزمون بررسی شد. نخست، نرمال بودن توزیع متغیر وابسته با استفاده از آزمون شاپیرو-ویلک بررسی گردید که نتایج نشان داد توزیع نمرات در متغیرهای مورد بررسی تفاوت معناداری با توزیع نرمال ندارد ($p > 0.05$). همچنین برای بررسی همگنی واریانس‌ها از آزمون لون استفاده شد که نتایج آن نشان داد واریانس نمرات در گروه‌های آزمایش و کنترل تفاوت معناداری ندارد ($p > 0.05$). علاوه بر این، بررسی نمودار پراکنش بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون بیانگر وجود رابطه خطی بین این دو متغیر بود. در نهایت، شرط همگنی شیب‌های رگرسیون نیز از طریق بررسی اثر تعاملی گروه و پیش‌آزمون مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است. بر اساس این نتایج، پیش‌فرض‌های لازم برای اجرای تحلیل کوواریانس برقرار بود.

برای بررسی اثر طرح مدرسه خوانا بر مهارت «روخوانی» دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی از تحلیل کوواریانس استفاده شد. پیش از اجرای تحلیل، یکی از پیش‌فرض‌های اصلی این آزمون یعنی همگنی شیب‌های رگرسیون بررسی شد. نتایج آزمون تعامل بین متغیر مستقل (گروه) و متغیر همپراش (پیش‌آزمون مهارت روخوانی) در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. تعامل بین متغیر مستقل و همپراش

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	df	میانگین مجزورات	F	Sig
گروه	۱/۶۹۶	۱	۱/۶۹۶	۱/۰۲۶	۰/۳۱۶
پیش‌آزمون مهارت روخوانی	۱/۹۶۳	۱	۱/۹۶۳	۱/۱۸۸	۰/۲۸۱
گروه‌ها * مهارت روخوانی	۰/۲۶۸	۱	۰/۲۶۸	۰/۱۶۲	۰/۶۸۹
خطا	۷۶۰۲۷	۴۶	۱/۶۵۳		
کل	۱۶۸۵۱/۲۵۰	۵۰			

جدول ۲ نتایج آزمون تعامل بین گروه و پیش‌آزمون مهارت روخوانی را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، اثر تعاملی گروه و پیش‌آزمون مهارت روخوانی معنادار نیست ($F = 0.162$).

$p = 0.689$ ؛ بنابراین فرض همگنی شیب‌های رگرسیون تأیید می‌شود و استفاده از تحلیل کوواریانس برای مقایسه نمرات پس‌آزمون روخوانی در دو گروه آزمایش و کنترل بلامانع است. پس از بررسی پیش‌فرض‌ها، برای مقایسه نمرات پس‌آزمون مهارت «روخوانی» در دو گروه آزمایش و کنترل با کنترل اثر پیش‌آزمون از تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	Df	میانگین مجزورات	F	Sig
پیش‌آزمون	۱/۷۰۴	۱	۱/۷۰۴	۱/۰۵۰	۰/۳۱۱
گروه	۴۵/۸۲۶	۱	۴۵/۸۲۶	۲۸/۲۳۰	۰/۰۰۰
خطا	۷۶/۲۹۶	۴۷	۱/۶۲۳		
کل	۱۶۸۵۱/۲۵۰	۵۰			

همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، اثر متغیر گروه پس از کنترل نمرات پیش‌آزمون بر مهارت روخوانی معنادار است ($F(1,47)=28.23, p<0.001$). این یافته نشان می‌دهد که بین دانش‌آموزان گروه آزمایش (طرح مدرسه خوانا) و گروه کنترل در نمرات پس‌آزمون مهارت روخوانی تفاوت معناداری وجود دارد. اندازه اثر نیز نشان می‌دهد که حدود ۰/۳۸ از واریانس نمرات پس‌آزمون روخوانی به عضویت در گروه (اجرای طرح مدرسه خوانا) نسبت داده می‌شود که بیانگر اثر قابل توجه این مداخله است. بر این اساس، اجرای طرح مدرسه خوانا موجب بهبود معنادار مهارت روخوانی دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی در مقایسه با گروه کنترل شده است.

برای بررسی اثر طرح مدرسه خوانا بر مهارت «روان‌خوانی» دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی از تحلیل کوواریانس استفاده شد. پیش از اجرای این تحلیل، پیش‌فرض همگنی شیب‌های رگرسیون موردبررسی قرار گرفت. نتایج آزمون تعامل بین متغیر مستقل (گروه) و متغیر همپراش (پیش‌آزمون مهارت روان‌خوانی) در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. تعامل بین متغیر مستقل و همپراش

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	Sig
گروه	۱۲۶۶/۴۶۶	۱	۱۲۶۶/۴۶۶	۴/۸۴۰	۰/۰۳۳
پیش‌آزمون مهارت روان‌خوانی	۴۵۵/۱۹۱	۱	۴۵۵/۱۹۱	۱/۷۴۰	۰/۱۹۴
گروه‌ها - مهارت روان‌خوانی	۶۴۱/۸۹۵	۱	۶۴۱/۸۹۵	۲/۴۵۳	۰/۱۲۴
خطا	۱۲۰۳۶/۲۹۸	۴۶	۲۶۱/۶۵۹		
کل	۲۱۵۱۵۰/۰۰۰	۵۰			

همان گونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، اثر تعاملی گروه و پیش‌آزمون مهارت روان‌خوانی معنادار نیست ($F = 2.453, p = 0.124$)؛ بنابراین فرض همگنی شیب‌های رگرسیون تأیید می‌شود و استفاده از تحلیل کوواریانس برای مقایسه نمرات پس‌آزمون مهارت روان‌خوانی در دو گروه آزمایش و کنترل بلامانع است.

پس از بررسی پیش‌فرض‌ها، برای مقایسه نمرات پس‌آزمون مهارت «روان‌خوانی» در دو گروه آزمایش و کنترل با کنترل اثر پیش‌آزمون از تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	Df	میانگین مجذورات	F	Sig
پیش‌آزمون	۲۸۹/۳۲۷	۱	۲۸۹/۳۲۷	۱/۰۷۳	۰/۳۰۶
گروه	۱۲۹۷/۵۰۹	۱	۱۲۹۷/۵۰۹	۴/۸۱۰	۰/۰۳۳
خطا	۱۲۶۷۸/۱۹۳	۴۷	۲۶۹/۷۴۹		
کل	۲۱۵۱۵۰/۰۰۰	۵۰			

همان گونه که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، اثر متغیر گروه پس از کنترل نمرات پیش‌آزمون بر مهارت روان‌خوانی معنادار است ($F(1,47)=4.81, p=0.033$). این نتیجه نشان می‌دهد که بین دانش‌آموزان گروه آزمایش (اجرای طرح مدرسه خوانا) و گروه کنترل در نمرات پس‌آزمون مهارت روان‌خوانی تفاوت معناداری وجود دارد. اندازه اثر نیز نشان می‌دهد که حدود ۰,۰۹ از واریانس نمرات پس‌آزمون روان‌خوانی به عضویت در گروه نسبت داده می‌شود که بیانگر تأثیر مداخله

آموزشی است؛ بنابراین اجرای طرح مدرسه خوانا موجب بهبود معنادار مهارت روان‌خوانی دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی در مقایسه با گروه کنترل شده است.

برای تحلیل داده‌های مربوط به فرضیه طرح مدرسه خوانا بر مهارت «درک مطلب» دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی تأثیر دارد؛ از تحلیل کوواریانس استفاده شده است که نتایج مربوط به این فرضیه در ذیل آمده است. البته رعایت شرط همگنی شیب‌های رگرسیون لازم است که نتایج آن در جدول ۶ آمده است.

برای بررسی اثر طرح مدرسه خوانا بر مهارت «درک مطلب» دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی از تحلیل کوواریانس استفاده شد. پیش از اجرای این تحلیل، پیش‌فرض همگنی شیب‌های رگرسیون موردبررسی قرار گرفت. نتایج آزمون تعامل بین متغیر مستقل (گروه) و متغیر همپراش (پیش‌آزمون مهارت درک مطلب) در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶. تعامل بین متغیر مستقل و همپراش

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	Sig
گروه	۸۶۸/۷۳۶	۱	۸۶۸/۷۳۶	۷/۵۲۹	۰/۰۰۹
پیش‌آزمون مهارت درک مطلب	۱۸۵۱/۹۵۶	۱	۱۸۵۱/۹۵۶	۱۶/۰۴۹	۰/۰۰۰
گروه‌ها - مهارت درک مطلب	۲۵/۶۳۴	۱	۲۵/۶۳۴	۰/۲۲۲	۰/۶۴۰
خطا	۵۳۰۷/۹۸۶	۴۶	۱۱۵/۹۳۱		
کل	۲۹۴۵۰۰/۰۰۰	۵۰			

همان‌گونه که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، اثر تعاملی گروه و پیش‌آزمون مهارت درک مطلب معنادار نیست ($F = 0.222, p = 0.640$)؛ بنابراین فرض همگنی شیب‌های رگرسیون تأیید می‌شود و استفاده از تحلیل کوواریانس برای مقایسه نمرات پس‌آزمون مهارت درک مطلب در دو گروه آزمایش و کنترل بلا مانع است.

پس از بررسی پیش‌فرض‌ها، برای مقایسه نمرات پس‌آزمون مهارت «درک مطلب» در دو گروه آزمایش و کنترل با کنترل اثر پیش‌آزمون از تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	Df	میانگین مجذورات	F	Sig
پیش‌آزمون	۱۹۳۰/۳۸۱	۱	۱۹۳۰/۳۸۱	۱۷/۰۱۱	۰/۰۰۰
گروه	۹۸۲۱/۹۵۴	۱	۹۸۲۱/۹۵۴	۸۶/۵۵۱	۰/۰۰۰
خطا	۵۳۳۳/۶۱۹	۴۷	۱۱۳/۴۸۱		
کل	۲۹۴۵۰۰/۰۰۰	۵۰			

همان‌گونه که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، اثر متغیر گروه پس از کنترل نمرات پیش‌آزمون بر مهارت درک مطلب معنادار است ($F(1,47)=86.55, p<0.001$). این یافته نشان می‌دهد که بین دانش‌آموزان گروه آزمایش (اجرای طرح مدرسه خوانا) و گروه کنترل در نمرات پس‌آزمون مهارت درک مطلب تفاوت معناداری وجود دارد. اندازه اثر نیز نشان می‌دهد که حدود ۰/۶۵ از واریانس نمرات پس‌آزمون درک مطلب به عضویت در گروه نسبت داده می‌شود که بیانگر اثر بسیار قابل توجه این مداخله آموزشی است؛ بنابراین اجرای طرح مدرسه خوانا موجب بهبود معنادار مهارت درک مطلب دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی در مقایسه با گروه کنترل شده است.

برای بررسی اثر طرح مدرسه خوانا بر مهارت «کلمه‌نویسی» دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی از تحلیل کوواریانس استفاده شد. پیش از اجرای این تحلیل، پیش‌فرض همگنی شیب‌های رگرسیون بررسی گردید. نتایج آزمون تعامل بین متغیر مستقل (گروه) و متغیر همپراش (پیش‌آزمون مهارت کلمه‌نویسی) در جدول ۸ ارائه شده است.

جدول ۸. تعامل بین متغیر مستقل و همپراش

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	Sig
گروه	۲/۴۷۴	۱	۲/۴۷۴	۱/۳۲۳	۰/۲۵۶
پیش‌آزمون مهارت کلمه‌نویسی	۰/۰۵۳	۱	۰/۰۵۳	۰/۰۲۸	۰/۸۶۷
گروه‌ها - مهارت کلمه‌نویسی	۱/۱۰۱	۱	۱/۱۰۱	۰/۵۸۹	۰/۴۴۷
خطا	۸۵/۹۹۲	۴۶	۱/۸۶۹		
کل	۱۵۷۲۳/۷۵۰	۵۰			

همان‌گونه که در جدول ۸ مشاهده می‌شود، اثر تعاملی گروه و پیش‌آزمون مهارت کلمه‌نویسی معنادار نیست ($F = 0.589, p = 0.447$)؛ بنابراین فرض همگنی شیب‌های رگرسیون تأیید می‌شود

و استفاده از تحلیل کوواریانس برای مقایسه نمرات پس آزمون مهارت کلمه‌نویسی در دو گروه آزمایش و کنترل بلامانع است.

پس از بررسی پیش فرض‌ها، برای مقایسه نمرات پس آزمون مهارت «کلمه‌نویسی» در دو گروه آزمایش و کنترل با کنترل اثر پیش آزمون از تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول ۹ ارائه شده است.

جدول ۹. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	Df	میانگین مجزورات	F	Sig
پیش آزمون	۰/۰۰۷	۱	۰/۰۰۷	۰/۰۰۴	۰/۹۵۳
گروه	۲۳/۹۶۱	۱	۲۳/۹۶۱	۱۲/۹۳۱	۰/۰۰۱
خطا	۸۷/۰۹۳	۴۷	۱/۸۵۳		
کل	۱۵۷۲۳/۷۵۰	۵۰			

همان گونه که در جدول ۹ مشاهده می‌شود، اثر متغیر گروه پس از کنترل نمرات پیش آزمون بر مهارت کلمه‌نویسی معنادار است ($F(1,47)=12.93, p=0.001$). این یافته نشان می‌دهد که بین دانش آموزان گروه آزمایش (اجرای طرح مدرسه خوانا) و گروه کنترل در نمرات پس آزمون مهارت کلمه‌نویسی تفاوت معناداری وجود دارد. اندازه اثر نیز نشان می‌دهد که حدود ۰,۲۲ از واریانس نمرات پس آزمون کلمه‌نویسی به عضویت در گروه نسبت داده می‌شود که بیانگر اثر قابل توجه این مداخله آموزشی است.

برای بررسی اثر طرح مدرسه خوانا بر مهارت «جمله‌نویسی» دانش آموزان پایه دوم ابتدایی از تحلیل کوواریانس استفاده شد. پیش از اجرای این تحلیل، پیش فرض همگنی شیب‌های رگرسیون مورد بررسی قرار گرفت. نتایج آزمون تعامل بین متغیر مستقل (گروه) و متغیر همپراش (پیش آزمون مهارت جمله‌نویسی) در جدول ۱۰ ارائه شده است.

جدول ۱۰. تعامل بین متغیر مستقل و همپراش

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	Sig
گروه	۰/۰۱۵	۱	۰/۰۱۵	۰/۰۰۵	۰/۹۴۷
پیش‌آزمون مهارت جمله نویسی	۷/۸۵۳	۱	۷/۸۵۳	۲/۳۲۸	۰/۱۳۴
گروه‌ها * مهارت جمله نویسی	۰/۴۳۱	۱	۰/۴۳۱	۰/۱۲۸	۰/۷۲۲
خطا	۱۵۵/۱۹۵	۴۶	۳/۳۷۴		
کل	۱۵۰۰۵/۲۵۰	۵۰			

همان گونه که در جدول ۱۰ مشاهده می‌شود، اثر تعاملی گروه و پیش‌آزمون مهارت جمله‌نویسی معنادار نیست ($F = 0.128, p = 0.722$)؛ بنابراین فرض همگنی شیب‌های رگرسیون تأیید می‌شود و استفاده از تحلیل کوواریانس برای مقایسه نمرات پس‌آزمون مهارت جمله‌نویسی در دو گروه آزمایش و کنترل بلا مانع است.

پس از بررسی پیش‌فرض‌ها، برای مقایسه نمرات پس‌آزمون مهارت «جمله‌نویسی» در دو گروه آزمایش و کنترل با کنترل اثر پیش‌آزمون از تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول ۱۱ ارائه شده است.

جدول ۱۱. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	Df	میانگین مجذورات	F	Sig
پیش‌آزمون	۷/۶۱۴	۱	۷/۶۱۴	۲/۲۹۹	۰/۱۳۶
گروه	۳۰/۳۱۹	۱	۳۰/۳۱۹	۹/۱۵۶	۰/۰۰۴
خطا	۱۵۵/۶۲۶	۴۷	۳/۳۱۱		
کل	۱۵۰۰۵/۲۵۰	۵۰			

همان گونه که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود، اثر متغیر گروه پس از کنترل نمرات پیش‌آزمون بر مهارت جمله‌نویسی معنادار است ($F(1,47)=9.16, p=0.004$). این نتیجه نشان می‌دهد که بین دانش‌آموزان گروه آزمایش (اجرای طرح مدرسه خوانا) و گروه کنترل در نمرات پس‌آزمون مهارت جمله‌نویسی تفاوت معناداری وجود دارد. اندازه اثر نیز نشان می‌دهد که حدود ۰/۱۶ از واریانس نمرات پس‌آزمون جمله‌نویسی به عضویت در گروه نسبت داده می‌شود که بیانگر تأثیر قابل توجه

این مداخله آموزشی است؛ بنابراین اجرای طرح مدرسه خوانا موجب بهبود معنادار مهارت جمله‌نویسی دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی در مقایسه با گروه کنترل شده است. در مجموع نتایج تحلیل‌ها نشان داد که پس از کنترل اثر پیش‌آزمون، اجرای طرح مدرسه خوانا تأثیر معناداری بر بهبود مهارت‌های خواندن و نوشتن دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی داشته است. نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد که بین دانش‌آموزان گروه آزمایش و گروه کنترل در مهارت‌های روخوانی، روان‌خوانی، درک مطلب، کلمه‌نویسی و جمله‌نویسی تفاوت معناداری وجود دارد و در همه این مؤلفه‌ها میانگین نمرات پس‌آزمون در گروه آزمایش بالاتر از گروه کنترل بوده است. این یافته‌ها بیانگر آن است که اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی مبتنی بر طرح مدرسه خوانا می‌تواند نقش مؤثری در تقویت مهارت‌های پایه خواندن و نوشتن دانش‌آموزان دوره ابتدایی ایفا کند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی تأثیر اجرای طرح مدرسه خوانا بر مهارت‌های خواندن و نوشتن دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی بود. نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد که پس از کنترل اثر پیش‌آزمون، اجرای این طرح آموزشی موجب بهبود معنادار مهارت‌های روخوانی، روان‌خوانی، درک مطلب، کلمه‌نویسی و جمله‌نویسی در دانش‌آموزان گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل شده است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که مداخلات آموزشی مبتنی بر رویکردهای فعال، مهارت‌محور و تعاملی می‌توانند در سال‌های نخست تحصیل نقش مهمی در تقویت سواد پایه دانش‌آموزان ایفا کنند؛ زیرا در این دوره تحصیلی، مهارت‌های خواندن و نوشتن به‌عنوان زیربنای یادگیری سایر دروس محسوب می‌شوند.

در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که طرح مدرسه خوانا با تأکید بر فعالیت‌های متنوع خواندن و نوشتن، فرصت‌های بیشتری برای تمرین عملی مهارت‌های زبانی در محیط کلاس فراهم می‌کند. تمرین‌های منظم خواندن، تعامل دانش‌آموزان با متن، گفت‌وگو درباره محتوای خوانده‌شده و فعالیت‌های نوشتاری کوتاه از جمله عواملی هستند که می‌توانند به تقویت تدریجی مهارت‌های زبانی دانش‌آموزان کمک کنند. به نظر می‌رسد فراهم شدن چنین محیط یادگیری فعالی باعث می‌شود دانش‌آموزان نه تنها در رمزگشایی واژگان و خواندن صحیح متون پیشرفت کنند، بلکه در درک

معنای متن و بیان افکار خود در قالب نوشتار نیز عملکرد بهتری داشته باشند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های رئیس (۱۴۰۰)، اسدی (۱۴۰۰)، گائو و همکاران (۲۰۱۸)، لئو و همکاران (۲۰۱۷) و گریس کیم و همکاران (۲۰۲۱) همسو است که نشان داده‌اند برنامه‌های آموزشی ساختارمند و مبتنی بر فعالیت‌های خواندن و نوشتن می‌توانند به بهبود مهارت‌های زبانی دانش‌آموزان دوره ابتدایی منجر شوند.

بررسی اندازه اثر نتایج نیز می‌تواند درک دقیق‌تری از میزان تأثیر طرح مدرسه خوانا بر مؤلفه‌های مختلف مهارت‌های خواندن و نوشتن فراهم کند. نتایج نشان داد که اندازه اثر برای مهارت درک مطلب ($\eta^2=0,65$) بزرگ‌تر از سایر مؤلفه‌ها بوده است که بیانگر تأثیر قابل توجه این طرح بر پردازش معنایی و فهم متن در دانش‌آموزان است. این امر می‌تواند ناشی از ماهیت فعالیت‌های آموزشی طرح مدرسه خوانا باشد که علاوه بر تمرین خواندن، بر تعامل دانش‌آموزان با متن و بحث درباره محتوای آن تأکید دارد. همچنین اندازه اثر در مهارت روخوانی ($\eta^2=0,38$) نسبتاً قابل توجه گزارش شد که نشان می‌دهد تمرین‌های مکرر خواندن و بازخورد معلم می‌تواند به شکل مؤثری مهارت رمزگشایی واژگان را تقویت کند. در مقابل، اندازه اثر در مهارت‌های نوشتاری مانند کلمه‌نویسی ($\eta^2=0,22$) و جمله‌نویسی ($\eta^2=0,16$) در سطح متوسط قرار داشت که احتمالاً نشان‌دهنده آن است که رشد مهارت‌های نوشتاری به تمرین طولانی‌تر و فرصت‌های یادگیری بیشتری نیاز دارد. کمترین اندازه اثر نیز مربوط به روان‌خوانی ($\eta^2=0,09$) بود که می‌تواند بیانگر تدریجی بودن رشد این مهارت و نیاز آن به تمرین مستمر و مواجهه مکرر با متون متنوع باشد.

در مجموع، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که اجرای طرح مدرسه خوانا می‌تواند به‌عنوان یک رویکرد آموزشی مؤثر در بهبود مهارت‌های پایه خواندن و نوشتن دانش‌آموزان دوره ابتدایی مورد توجه قرار گیرد. با این حال، تفسیر این نتایج باید با در نظر گرفتن شرایط اجرای پژوهش انجام شود و تعمیم آن به سایر محیط‌های آموزشی نیازمند انجام پژوهش‌های بیشتر در مدارس و با نمونه‌های گسترده‌تر است. انجام مطالعات آینده می‌تواند با بررسی مدت‌زمان اجرای برنامه، شیوه‌های مختلف اجرای طرح و همچنین نقش عوامل فردی و آموزشی، درک دقیق‌تری از میزان اثربخشی این رویکرد آموزشی فراهم کند.

با وجود نتایج قابل توجه این پژوهش، تفسیر یافته‌ها باید با در نظر گرفتن برخی محدودیت‌ها انجام شود. نخست آنکه جامعه آماری پژوهش به دانش آموزان دختر پایه دوم ابتدایی در یک مدرسه از ناحیه چهار شهر کرج محدود بوده است؛ بنابراین تعمیم نتایج به سایر مناطق، پایه‌های تحصیلی یا دانش آموزان پسر باید با احتیاط صورت گیرد. همچنین مدت زمان اجرای مداخله نسبتاً کوتاه بوده و ممکن است برای مشاهده اثرات پایدارتر در برخی مهارت‌ها، به ویژه مهارت‌های نوشتاری و روان‌خوانی، اجرای طولانی مدت تر برنامه ضروری باشد. از سوی دیگر، ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش محقق ساخته بوده‌اند که اگرچه روایی محتوایی آن‌ها توسط متخصصان و معلمان مورد تأیید قرار گرفت، اما استفاده از آزمون‌های استاندارد می‌تواند دقت اندازه‌گیری را افزایش دهد. در نهایت، عواملی مانند تفاوت‌های فردی دانش آموزان، میزان مشارکت آنان در فعالیت‌های کلاسی و شیوه اجرای برنامه توسط معلم نیز می‌توانند بر نتایج پژوهش تأثیر گذار باشند.

باتوجه به نتایج پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده اثربخشی طرح مدرسه خوانا در نمونه‌های گسترده‌تر و در مناطق آموزشی مختلف مورد بررسی قرار گیرد تا امکان تعمیم نتایج افزایش یابد. همچنین انجام مطالعات طولی با دوره‌های اجرای طولانی‌تر می‌تواند به بررسی پایداری اثرات این طرح بر مهارت‌های خواندن و نوشتن کمک کند. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از ابزارهای استاندارد و متنوع‌تری برای سنجش مهارت‌های سواد پایه استفاده شود تا ارزیابی دقیق‌تری از میزان پیشرفت دانش آموزان فراهم گردد. از نظر کاربردی نیز توصیه می‌شود برنامه‌های آموزشی مبتنی بر طرح مدرسه خوانا با تأکید بر فعالیت‌های تعاملی خواندن و نوشتن در مدارس ابتدایی تقویت شود و معلمان از راهبردهای فعال آموزشی برای افزایش مشارکت دانش آموزان در فرایند یادگیری بهره گیرند.

ملاحظات اخلاقی

تعارض منافع

تعارض منافع نداریم.

سپاسگزاری

از داوران گرامی به سبب ارائه پیشنهادهای ارزنده کمال تشکر را داریم.

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آن‌هاست.

مشارکت نویسندگان

برای مقالات علمی با چندین نویسنده، باید یک پاراگراف کوتاه ارائه شود که سهم هر یک از نویسندگان را مشخص کند. باید از عبارات زیر استفاده شود:

جمع‌آوری داده‌ها: مائده اکبری، مریم نادری؛ تهیه گزارش پژوهش: مائده اکبری؛ تحلیل داده‌ها: محمدرضا پاشایی.

همه نویسندگان نقش یکسانی در طراحی ایده اولیه و نوشتن مقاله داشته‌اند و هیچ‌کس سهم بیشتری از دیگری نداشته است.

کلیه نویسندگان نسخه منتشرشده مقاله را مطالعه و با آن موافقت کرده‌اند.

دسترسی به داده‌ها

داده‌ها در صورت درخواست از نویسندگان در دسترس خواهند بود.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

مقاله حاضر مورد حمایت هیچ دستگاهی نیست و با هزینه شخصی انجام شده است.

سپاسگزاری

از داوران محترم به‌خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

ORCID

Mohammadreza Pashaei		http://orcid.org/0000-0002-6604-2428
Maryam Naderi		http://orcid.org/0009-0009-4799-0738
Maede Akbarian		http://orcid.org/0000-0003-1698-0165

منابع

- اسدی، مژگان. (۱۴۰۰). *ارزیابی میزان اثربخشی طرح مدرسه خوانا در مدارس دوره دوم ابتدایی استان چهارمحال و بختیاری* [پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فرهنگیان، پردیس بحرالعلوم شهرکرد]. پاشایی، محمدرضا. (۱۴۰۴). فرامتن و تأثیر آن بر سواد خواندن در کتاب فارسی پایه چهارم. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۹ (۷۱)، ۳۱-۴۴.
<https://doi.org/10.22034/jiera.2026.564234.3417>
- الداغی، آنتیا. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر روش تدریس و یادگیری تعاملی بر پیشرفت مهارت‌های درک مطلب دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی. تعلیم و تربیت، ۳۷ (۱۴۷)، ۱۶۳-۱۸۲.
<https://dor.sc.ac/dor/20.1001.1.10174133.1400.37.3.8.3>
- راغب، حجت‌الله. (۱۳۹۴). *راهنمای آزمون پیشرفت تحصیلی نوشتن*. انتشارات مدرسه.
- رئیزی سرتشنیزی، نرگس. (۱۴۰۰). *ارزیابی میزان اثربخشی طرح مدرسه خوانا در مدارس دوره اول ابتدایی استان چهارمحال و بختیاری* [پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فرهنگیان، پردیس بحرالعلوم شهرکرد].
- زند، بهمن. (۱۴۰۴). روش تدریس زبان فارسی در دوره دبستان (چاپ بیست و سوم). انتشارات سمت.
- سلسبیلی، نادر. (۱۳۹۹). بررسی نتایج ارزشیابی برنامه درسی کسب شده فارسی دوره اول ابتدایی: نقاط قوت و ضعف دانش‌آموزان در کسب مهارت‌های یادگیری زبانی. نوآوری‌های آموزشی، ۱۹ (۷۴)، ۱۰۵-۱۳۴.
<https://doi.org/10.22034/jei.2020.112723>
- شورای عالی انقلاب فرهنگی. (۱۳۹۰). *سند تحول بنیادین آموزش و پرورش*.
- کلانتری، رضا، رمضانی، احمد، و خدیوی، اسدالله. (۱۳۹۸). مطالعه میزان مهارت خواندن دانش‌آموزان اول ابتدایی در مناطق دوزبانه و تک‌زبانه. زبان پژوهی (علوم انسانی)، ۱۱ (۳۳)، ۲۹۹-۳۲۵.
<https://doi.org/10.22051/jlr.2018.19930.1530>
- وزارت آموزش و پرورش. (۱۴۰۰). *طرح مدرسه خوانا*. وزارت آموزش و پرورش.

References

- Aldaaghi, A. (2021). Improving fourth graders' literary and informational comprehension skills through cooperation while teaching and learning. *Quarterly Journal of Education*, 37(3), 163–182. [In Persian]
- Asadi, M. (2021). *Evaluation of the effectiveness of the Readable School program in upper elementary schools of Chaharmahal and Bakhtiari Province* [Master's thesis, Farhangian University, Bahrololum Campus, Shahrekord]. [In Persian]

- Gao, T., Zhao, J., Dou, K., Wang, Y., Li, X., & Harrison, S. E. (2018). Impact of cognitive flexibility on rapid reading skills training outcomes for primary school students in China. *School Psychology International*, 39(3), 273–290. <https://doi.org/10.1177/0143034318773787>
- Kalantari, R., Ramezani, A., & Khadivi, A. (2020). A study on reading proficiency of first grade students at Turkish-Persian bilingual and Persian monolingual regions. *ZABANPAZHUHI (Journal of Language Research)*, 11(33), 299–325. <https://doi.org/10.22051/jlr.2018.19930.1530> [In Persian]
- Kim, Y. S. G., Yang, D., Reyes, M., & Connor, C. (2021). Writing instruction improves students' writing skills differentially depending on focal instruction and children: A meta-analysis for primary grade students. *Educational Research Review*, 34, Article 100408. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2021.100408>
- Krashen, S. (2002). Defending whole language: The limits of phonics instruction and the efficacy of whole language instruction. *Reading Improvement*, 39(1), 32–42.
- Liu, Y., Georgiou, G. K., Zhang, Y., Li, H., Liu, H., Song, S., & Shu, H. (2017). Contribution of cognitive and linguistic skills to word-reading accuracy and fluency in Chinese. *International Journal of Educational Research*, 82, 75–90. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2016.12.005>
- Ministry of Education. (2021). *Readable School program*. [In Persian]
- Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Foy, P., & Hooper, M. (2017). *PIRLS 2016 international results in reading*. TIMSS & PIRLS International Study Center. <https://timssandpirls.bc.edu/pirls2016/international-results/>
- OECD. (2019). *PISA 2018 results: What students know and can do*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>
- Pashaei, M. R. (2025). Paratext and its impact on reading literacy in the fourth grade Persian textbook. *Journal of Research in Educational Systems*, 19(71), 31–44. <https://doi.org/10.22034/jiera.2026.564234.3417> [In Persian]
- Ragheb, H. (2015). *Writing achievement test manual*. Madreseh Publishing. [In Persian]
- Raeisi Sarteshnizi, N. (2021). *Evaluation of the effectiveness of the Readable School program in lower elementary schools of Chaharmahal and Bakhtiari Province* [Master's thesis, Farhangian University, Bahrololum Campus, Shahrekord]. [In Persian]
- Salsabili, N. (2020). An evaluation of the achieved Persian language curriculum in the first cycle of elementary education: Strengths and weaknesses of students' language learning skills. *Educational Innovations*, 19(74), 105–134. <https://doi.org/10.22034/jei.2020.112723> [In Persian]
- Sparapani, N., McDonald, C., McLean, L., Wood, T., Toste, J., & Day, S. (2018). Direct and reciprocal effects among social skills, vocabulary, and reading comprehension in first grade. *Contemporary Educational Psychology*, 53, 159–167. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2018.03.003>

- UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379707>
- Yukselir, C. (2014). An investigation into the reading strategy use of EFL students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 1375–1379. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.03.642>